
ВСЕСВІТНЯ ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ПРАВОСУДДЯ ДЛЯ ДІТЕЙ

20 листопада 2021 року

Світовий Конгрес з правосуддя для дітей 2021 року;

Зібравши понад 4800 учасників різних вікових груп із більше ніж 100 країн з 15 по 20 листопада 2021 року через онлайн-платформу з темою «Забезпечення доступу до правосуддя для всіх дітей: рух до толерантних та інклюзивних систем ювенального правосуддя»;

Організований зусиллями Світової Ініціативи за справедливе правосуддя для дітей (об'єднання таких організацій, як «Земля людей», Міжнародна пенітенціарна реформа, Міжнародна асоціація суддів та магістратів у справах сім'ї та молоді, а також Міжнародний інститут прав дитини,) і проведений Федеральним Верховним Судом Мексики, за технічної підтримки Дитячого Фонду Об'єднаних Націй, Офісу уповноваженого представника Об'єднаних Націй генерального секретаря з питань насилля над дітьми, Офісу Об'єднаних націй з питань наркотиків та злочинності, Офісу Об'єднаних Націй Повноваженого представника з прав людини, Організації економічної співпраці та розвитку, та Ініціаторів мирних, справедливих та інклюзивних суспільств; під егідою Ради Європи та Європейського парламенту; з Про Боно підтримкою Бейкера МакКензі; та при сприянні Наукового комітету, Почесного комітету, Дорадчої групи з питань дітей та молоді, а також підготовчих зустрічей Світового конгресу на регіональному та державному рівні;

Утверджуючи конкретне зобов'язання просувати, захищати і задовольняти права дітей, прописані в Конвенції з прав дитини ООН та інших відповідних міжнародних стандартів прав дитини;

Нагадуючи про зобов'язання, викладені в Паризькій декларації (Франція, травень 2018 року), Женевській декларації (Швейцарія, січень 2015 року) та Лімській декларації (Перу, листопад 2009 року) трьох попередніх Світових конгресів, які зосереджувалися на темах, що охоплюють правосуддя для дітей, відновне правосуддя та зміцнення систем ювенального правосуддя;

Підтримка рекомендацій та конкретних пунктів дій, зазначених у Всесвітньому «Заклику до дії для забезпечення справедливості для дітей» (вересень 2019 року) від «Правознавців мирних, справедливих та інклюзивних суспільств» щодо «Цілей сталого розвитку 16», розроблених та схвалених різноманітними групами організацій міжурядового та громадянського суспільства та академічними установами на міжнародному, регіональному та національному рівнях;

Визнаючи необхідність ще раз підкреслити вимоги, висунуті дітьми та молоддю у їхній заяві на попередньому Світовому конгресі (Франція, травень 2018 року); важливість рекомендацій, наданих у *Глобальному дослідженні ООН щодо дітей, позбавлених свободи* (листопад 2019 року); вплив COVID-19 на доступ дітей до правосуддя підкреслено у *Описі політики ООН: Вплив COVID-19 на дітей* (квітень 2020 року) і *Міжвідомча технічна примітка: «COVID-19 та діти, позбавлені свободи»* (квітень 2020 року); уроки, представлені в ЮНІСЕФ «Доступ до правосуддя для дітей в епоху COVID-19»: «*Польові навчання*» (грудень 2020 року); а також зобов'язання щодо дітей, взяті главами держав і урядів, міністрами та представниками держав-членів ООН у Кіотській декларації про вдосконалення запобігання злочинності, кримінального правосуддя та верховенства права (Японія, березень 2021 року) з нагоди Чотирнадцятого Конгресу ООН щодо запобігання злочинності та кримінального правосуддя;

Зазначає наступне:

1. Хоча Конвенція ООН про права дитини (КПД) конкретно не згадує слова «доступ до правосуддя» або «засоби правового захисту», ця концепція цілісно закріплена в усіх її положеннях, включаючи найвищі принципи; право дітей отримувати інформацію, висловлювати свою думку та бути почутими; право на захист від усіх форм насильства; права, захист та гарантії, передбачені для дітей, які конфліктують та контактують із законом; а також заходи, передбачені стосовно позбавлення волі та відновлення та реінтеграції дітей-жертв, серед іншого;
2. Що Загальна декларація прав людини та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, серед іншого, однаково застосовуються до всіх дітей і встановлюють, що будь-яка особа, чиї права чи свободи порушені, має право на ефективний засіб правового захисту, і що це право є визначається компетентними судовими, адміністративними або законодавчими органами або будь-яким іншим компетентним органом, передбаченим правовою системою держави;
3. Що принцип протистояння дискримінації є фундаментальним для КПД і слугує основою для численних міжнародних, регіональних і національних правових документів;
4. Те, що держави-члени ООН на Генеральній Асамблеї ООН визнали рівний доступ до правосуддя основним правом, у тому числі для дітей, і що забезпечення рівного доступу до правосуддя для всіх і припинення насильства щодо дітей є основними елементами Порядку денного сталого розвитку до 2030 року, зокрема ціль 16;
5. Дітей змушують брати на себе відповідальність за невдачі суспільства, включаючи численні форми насильства, які спрямовуються на них, як у рамках правосуддя, так і

поза ними, що непропорційно впливає на маргіналізованих дітей і перешкоджає зусиллям із запобігання та реагування на ситуації та фактори ризику, які спричиняють контакт дітей із законом, незалежно від того, чи є вони жертвою/потерпілим, імовірним чи засудженим правопорушником, свідком, разом із усіма чи в будь-якому іншому статусі;

6. Що пандемія COVID-19 посилила існуючу соціальну нерівність і ще більше послабила або повністю паралізувала і без того крихкі системи та служби захисту дітей, і що ці проблеми посилюються безліччю інших сучасних і поточних криз, включаючи кліматичні та екологічні кризи, геополітичну напруженість і збройні конфлікти, економічні кризи та інші надзвичайні гуманітарні ситуації, які вимагають побудови стійких структур, систем і підходів, які забезпечують постійний доступ до правосуддя для всіх дітей;
7. Що світ все більше стає свідком того, як сильні діти та молодь, які перебуваючи в авангарді національних і глобальних рухів, вимагають соціальної, гендерної, расової, кліматичної та політичної справедливості, успішно змінюючи дебати та впливаючи на реформи системи правосуддя;
8. Що відсутність дискримінації та нерівності в системі ювенального правосуддя та у забезпеченні доступу до правосуддя в кінцевому підсумку принесе користь усім дітям, незалежно від того, хто вони, звідки вони та в якій ситуації перебувають;
9. Діти, які контактують із законом, мають такі самі невід'ємні права, як і будь-яка інша дитина, що вимагає рівної та справедливої поваги та захисту своїх прав і благополуччя, з чутливістю до особливої вразливості та потреб, з якими стикається кожна дитина, та визнанням її здібностей, що розвиваються;
10. Необхідно, щоб системи, які регулюють сфери правосуддя, захисту дітей та добробуту, соціального захисту, освіти та охорони здоров'я, серед іншого, забезпечували міждисциплінарну координацію та співпрацю для цілісного та ефективного вирішення справ, пов'язаних з дітьми, які контактують із законом у будь-який спосіб;

Поважає голоси дітей та молоді, зібрані Консультативною групою дітей та молоді Світового конгресу:

11. Ми є групою дітей та молодих людей, які палко переймаються правами дітей, які стикаються з системою правосуддя, особливо тому, що багато з нас самі мали справу з цими системами, і на основі нашого досвіду ми вважаємо, що:
 - a. Дискримінація між поколіннями та економічна нерівність є першопричинами контакту дітей із законом;
 - b. Діти, які контактують із законом, стикаються з численними формами негараздів та їх комбінаціями, включаючи домашнє насильство, жорстоке поводження в сім'ї та відсторонення від освіти, що може мати серйозний вплив на психічне здоров'я дітей;

- c. Системи правосуддя не ставлять права дітей у пріоритет, через що багато дітей відчувають, що їм завдається шкода, їх ігнорують і вони травмовані через зіткнення з цими юридичними системами;
 - d. Системи кримінального правосуддя занадто часто зосереджуються на покаранні та звинуваченні, а не на реабілітації та відновленні миру;
12. Ми віримо, що діти – це громадяни сьогодення і лідери завтрашнього дня, і просимо дорослих визнати це і наділити дітей знаннями про їхні права;
13. З метою впровадження реальних змін для дітей, які мають контакт із системою правосуддя, ми вимагаємо, щоб уряди та громадянське суспільство працювали разом з дітьми та молодими людьми, для гарантування того, що права всіх дітей, визначені міжнародним правом, виконуються для кожної дитини в цілому світі;
14. Зокрема, просимо щоб:
- a. Усім дітям надавався рівний доступ до правосуддя, який є інклюзивним і не дискримінує з будь-якої причини;
 - b. Дітям надавалася свобода ділитися своїми думками та їх погляди сприймалися серйозно;
 - c. Визнавалася здатність дітей приймати рішення щодо власного життя, а також те, що вони отримують адекватну підтримку з боку дорослих;
 - d. Дітям надавалася інформація та рекомендації щодо того, як найкраще впоратися з невизначеністю та кризовими ситуаціями, подібними до нинішньої пандемії;
 - e. До дітей, які стикаються з законом, ставилися гуманно, при цьому поважати їхні права та використовувати цілісний підхід до їх психічного здоров'я та благополуччя;
 - f. Молоді люди, які стикаються з законом, які «постаріли» з дитинства, мали ті самі умови, що й діти;
 - g. Дітям та молоді надається можливість дізнатися про відновні процеси та долучитися до них;
 - h. Дітям та молоді надавалася допомога у відстоюванні їхніх прав, це є ключем до відновлення довіри до системи правосуддя;
15. Ми переконані, що справжня справедливість для дітей і з дітьми може бути досягнута, коли всі діти будуть розглядатися як рівні і їм нададуть можливість працювати в партнерстві з дорослими для забезпечення обіцяних прав людини;

Таким чином, ми, як організатори, партнери та учасники Світового конгресу, колективно закликаємо всі пов'язані зацікавлені сторони, включаючи держави та громадянське суспільство, до:

Справжньої реалізації Справедливості щодо дітей як сьогодні, так і завтра

16. Працювати пліч-о-пліч, як дітей, так і дорослих, для досягнення рівного, недискримінаційного та інклюзивного доступу до правосуддя для всіх дітей у всьому світі, таким чином, щоб діти були партнерами як експерти та центральні гравці у прагненні до позитивних змін, в тому числі у нормативному формуванні ювенального правосуддя та доступу до правосуддя, розбудові та реформуванні правової та нормативної бази, функціонуванні систем та впровадженні процедур, розбудові потенціалу відповідних суб'єктів та посиленні відповідальності носіїв обов'язків, громади та ширшого суспільства;
17. Поліпшення сприятливого середовища для дітей як правовласників, щоб вони могли діяти як агенти змін, і посилюючи голоси сьогоднішнього та майбутнього, надаючи дружні до дітей, гендерно-чутливі та з урахуванням інвалідності інструкції та інформацію про закон та правові процедури, покращення розуміння громадськістю прав дитини як для дітей, так і для дорослих, забезпечення комунікації, націленої на дітей, у спосіб, який є найбільш ефективним для охоплення дітей, і забезпечення інклюзивних та доступних підходів до участі дітей різного походження та ситуацій, включаючи всіх дітей у контакт з законом;
18. Забезпечення участі дітей у законодавстві та забезпечення виконання цього закону для того, щоб діти сиділи за столом, а не просто заохочення дітей до участі і пасивному спілкуванні з дітьми, виключно як із суб'єктами консультацій, особливо груп дітей, у контакт з законом, які часто виключаються з обговорень через дискримінацію, маргіналізацію, вразливість або нестабільні ситуації, в яких вони перебувають;

Інклюзивного доступу дітей до правосуддя без дискримінації

19. Зосередження на концепції всеосяжної нерівності та дискримінації в будь-яких дискусіях та реформах, які стосуються ювенального правосуддя і впровадження практичних рішень для усунення дискримінації за будь-якою ознакою для кожної дитини, яка має контакт із законом, для уникнення ярликів та стигматизації;
20. Забезпечення рівного і справедливого доступу до правосуддя для всіх дітей, особливо з маргіналізованих груп, у спосіб, який цілісно охоплює кримінальне, цивільне, адміністративне, традиційне/звичайне, перехідне та соціальне правосуддя;
21. Розробити та використовувати відповідні віку, інвалідності, гендерно-чутливим потребам судові процедури, засновані на правах і запровадити для всіх дітей, які контактують із законом, які контекстуалізовані та засновані на нейро-, розвитку та поведінковій науці;

22. Запровадження заходів, які поважатимуть культурне та мовне розмаїття кожної дитини, яка стикається із законом;
23. Запровадження послуг на основі громади та заходів, не пов'язаних з опікою, які творчо впроваджуються разом із самими громадами та є загальнодоступними для дітей у недискримінаційний та інклюзивний спосіб;
24. Продовження та посилення збору та оцінки даних на національному та міжнародному рівнях, щоб зрозуміти, як діти корінних народів, меншин та маргіналізовані діти стикаються з законом, як утруднено їх доступ до правосуддя та основні причини негативного диференціального ставлення до цих дітей системами правосуддя, щоб запобігти їх надмірній участі в системі та розробити поінформовані належним чином, ефективні та стійкі заходи;
25. Забезпечення високого рівня політичної прихильності щодо недискримінаційних та інклюзивних систем ювенального правосуддя та рівного доступу до правосуддя для дітей із належним, адекватним і справедливим інвестуванням часу та ресурсів та належною розбудовою потенціалу всіх відповідних зацікавлених сторін, які контактують з дітьми ;

Стійкого доступу до правосуддя для дітей в умовах криз та пандемій

26. Прийняття правової та політичної основи для інноваційних та стійких процесів і процедур правосуддя для дітей під час надзвичайних і не-надзвичайних ситуацій, щоб забезпечити сталий доступ до правосуддя для всіх дітей;
27. Розгляду можливості впровадження віртуальних судів, слухань, інтерв'ю, управління справами та інформацією та інших процедур для гарантування процесуальних запобіжних заходів, що доповнюють особисті слухання та процедури, розроблені на основі перевірених та ефективних практик, з урахуванням цифрових та географічних поділів, доступності та інклюзивності, безпеки та конфіденційності, анонімності, а також згоди та рівня комфорту дитини;
28. Заснування та запровадження чітких протоколів міжвідомчої та міжсекторальної співпраці в плануванні та реагуванні на надзвичайні ситуації/кризи та забезпеченні того, щоб ключові органи в системах захисту дітей та правосуддя розглядалися як найважливіші служби, яким дозволено функціонувати під час пандемії або надзвичайних ситуацій;
29. Постійного розвитку потужності суб'єктів правосуддя, щоб підготувати їх до швидкого й ефективного прийняття та використання заходів та інструментів, розроблених та запроваджених для адаптації до нестабільних ситуацій у часи криз;
30. Розробки дружніх до дітей, гендерно-чутливих та з урахуванням інвалідності, інформаційних матеріалів про методи подолання наслідків та невизначеності криз і пандемій щодо прав дітей та можливостей доступу до правосуддя;

Дружнього до дітей доступу до правосуддя для всіх дітей, які контактують із законом

31. Застосування багатогалузевих підходів до доступу дітей до правосуддя, засновані на безперервній координації між секторами та між суб'єктами, таким чином, щоб звести до мінімуму непотрібний контакт дітей із системою правосуддя;
32. Надання дружніх до дітей, гендерно-чутливих, та з урахуванням інвалідності, поінформованих про травми соціальні послуги, відомості та іншу відповідну юридичну та неюридичну допомогу для всіх дітей, які контактують із законом у будь-якій формі, у манері, яка відповідає індивідуальним потребам дитини, її особистостям та походженню, ситуаціям та рівню зрілості;
33. Забезпеченні доступної підтримки психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, щоб допомогти дітям, які контактують із законом, та їхнім сім'ям впоратися, адаптуватися та трансформуватися в умовах їхньої конкретної ситуації;
34. Визначення та запровадження ефективних методів раннього втручання, цілісної та комплексної підтримки та зміцнення сім'ї, а також побудови громади шляхом посилення схем та послуг соціального захисту, щоб розірвати шляхи, які ведуть дітей до контакту із законом, запобігти та звести до мінімуму ризику, які можуть призвести до протиправної або рецидивної злочинної поведінки, а також дати можливість дітям прожити звичайне дитинство без насильства та надмірної вразливості;
35. Надання пріоритету відновному правосуддю, відверненню, реабілітації та реінтеграції для всіх дітей, які контактують із законом, за допомогою комплексних, скоординованих та індивідуальних підходів до ведення справ, замість ізольованих та узагальнених заходів;
36. Декриміналізації дитячої поведінки, яка повинна і може бути ефективніше вирішена системами, що займаються захистом дітей, соціальним захистом, охороною здоров'я, психічним здоров'ям та психосоціальною підтримкою, серед іншого, включаючи багатогалузеві альтернативні заходи реагування на правопорушення, пов'язані з наркотиками, та усунення статусних правопорушень; і
37. Запровадження спеціалізованої підготовки, реформації навчальних програм та сприянні інноваціям у наданні послуг, для створення професійної та компетентної робочої сили 21-го століття, яка займається ювенальним правосуддям та захистом дітей, а також відповідними зацікавленими сторонами, особливо юристами-практиками, працівниками правоохоронних органів, прокурорами, судовими працівниками, працівниками виправних органів та працівниками соціальних служб, на такі теми, як розвиток дитини, дружні до дитини методи опитування та анкетування, відповідні протоколи для запобігання повторній травматизації та методи свідомого зменшення неявної упередженості.

Затверджувачі

Глобальна ініціатива «Правосуддя для дітей» — це спільна програма, розроблена консорціумом міжнародних організацій, яка організовує Всесвітні конгреси як глобальну віху «Правосуддя для дітей», а також залучає та мобілізує світову спільноту практиків через онлайн платформу «Правосуддя для дітей». Має на меті сприяння критичним обговоренням та орієнтованому на дії вирішенню проблем серед професіоналів, через онлайн простір або на місці, для роздумів, обміну інформацією та постійного навчання у сфері ювенального правосуддя.

Всесвітні конгреси з питань правосуддя для дітей створенні для вирішення найактуальніших питань, пов'язаних із дітьми, які контактують із законом та/або конфлікують з ним, і надають спрямований та активний простір для дітей та молоді, політиків та зацікавлених сторін систем правосуддя, науковців, представники громадянського суспільства та ООН, а також інших експертів та практиків щоб: (1) Сприяти справедливим та належним системам правосуддя для дітей та з дітьми у всьому світі; (2) Забезпечити простір для професіоналів для обміну передовим досвідом, сприяння науковому співробітництву, формулювання рекомендацій щодо політики та підвищення обізнаності щодо правосуддя для дітей; та (3) Підтримати оперативне впровадження міжнародних документів і стандартів, що стосуються прав дітей та молоді, які стикаються із законом.

Всесвітній конгрес з питань правосуддя для дітей 2021 року зосередився на обміні практичними стратегіями щодо зменшення дискримінації, яка підриває доступ до систем правосуддя та їх якість, а також забезпеченні того, щоб усім дітям була гарантована рівність перед законом. Учасники беруть участь у міжнародних та регіональних пленарних засіданнях та семінарах, орієнтованих на дії, які складаються з панельних дискусій, сертифікованих тренінгів та засідань робочих груп, орієнтованих на політику. У рамках загальної теми «Забезпечення доступу до правосуддя для всіх дітей: до антидискримінаційних та інклюзивних систем ювенального правосуддя» під час Світового конгресу було визначено 11 під-тем:

- Системний расизм і диспропорційна криміналізація дітей з корінних, етнічних та інших меншин;
- Дискримінація через стать, сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність: сприяння підходу до гендерної справедливості;
- Дискримінація дітей та молоді, які постраждали від міграції, включаючи біженців, дітей-іноземців без супроводу та дітей батьків-іноземців;
- Дискримінація через наявність інвалідності або за станом здоров'я;
- Дискримінація через вживання та зловживання психоактивними речовинами;
- Криміналізація поведінки дітей в Інтернеті;
- Вікові обмеження та статусні правопорушення;
- Забезпечення того, щоб голос дитини був почутий у системах ювенального правосуддя;
- Реалізація прав дитини в умовах правового плюралізму;
- Побудова стійких систем ювенального правосуддя під час криз та пандемій; та
- Боротьба з насильством у дитячій системі правосуддя та забезпечення дружніх до дітей підходів для дітей-жертв, правопорушників та свідків.

Ця **Глобальна декларація про правосуддя для дітей** була розроблена Консорціумом Світового конгресу та його Консультативною групою у справах дітей та молоді за участю Наукового комітету, партнерів-організаторів та учасників Світового конгресу та його підготовчих зустрічей.

Більше інформації на www.justicewithchildren.org.